

פניני מאיר

דרוש ומוסר על פרשת השבוע ש'אמר ב'עונג שבת' מפי הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א - מו"צ בירושית"ו, מה"ס 'דברי מאיר'

פרשת כי תבוא תשפ"ו (324)

לחיות כנהנים לאחר מותו הוא יוצא ממנו בשבת, ושבת נקרא אצל כל אחד לפי איך שהוא קיבל והוציא את השבת, וחידוש רבינו זיע"א שגם החכנות לשבת הם ככלל זה: ומתי שאדם היה מתחיל את ההכנות שלו לשבת קודש כאן בעולם הזה כך הוא יצא מן ההנהגה למעלה וזה גם קשור לחיבת המצווה של שבת! ויש לציין עוד למה שהבאתי כבר כמה פעמים ששמעתי כמה פעמים מהגאון ר' אלימלך בירדמן שליט"א [וכן השבוע] בשם מרן המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל על מאמר הדול: "אלמלא משמרים ישראל שני שבתות מיד נגאלו" שרומז על שני השבתות האחרונות של השנה שמתקנים כל השנה, ואנחנו נמצאים כעת בראשונה שבה! ואם מדברים על התקיעות אני יודע מציאות נפלאה בגיליון "דברי שיה" (כי תבוא תשפ"ו) ממרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל שביאר מה שכתב הגאון ר' עקיבא איגר זיע"א ("דרוש חידושי" - ח') שאדם שתקע בשופר ברה"ש שחל בשבת יצא י"ח, וביאר מרן הגר"ח זצוק"ל כיון שזה מחמת גזירה ואין בזה איסור בעצם ממילא אם תקע יצא, ולא אמר' בזה: "מצוה הבאה בעבירה".

עוד כתוב בפסוק (כ"ז, ט): "וידבר משה והכתנים הלויים וכו'" ויש לציין לנידון מעניין בחלכה שלנו הפוסקים לגבי זמין: האם אוטורים: "הכתנים והלויים", או שרק: "הכתנים" כי בהם נאמר: "וקדשתו", ודעת רוב הפוסקים שיש לומר רק: "הכתנים", והנחם הקדוש שהיה הוא: "הכתנים הלויים" בלי ה', וכלשון הפסוק הנ"ל, והקשה ה"פרישה": מדוע בשו"ע יור"ד לגבי הצלת חיים מבואר שמצילים את הלוי לפני ישראל? וביאר: אין זה מדיו כבוד, אלא מדיו שמירה ובהנהגה המקדש ויצמחו לוים לעבודה, ואת זה שמעתי לפני שנים מאחד מגדולי הדור שליט"א שהוא למעלה מצ' שנה לאורך ימים טובים!

עוד כתוב בפסוק (כ"ח, י"ג): "ותגן ה' לראש ולא לזנב" - וכתב התרגום אונקלוס: "לתקוף ולא לחלש", ושמעתי פעם ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שזה מה שאנחנו מבקשים בראש השנה: "שנהיה לראש ולא לזנב" היינו חזקים בעבודת ה' ולא חלשים בהו והבן.

עוד כתוב בפסוק (כ"ח, ס"ה): "ובנינו ההם לא תרניע ולא יהיה מנוח לך רגלך ונתן ה' לך שם לב רגז וכו'" ואמר לי הלילה כ"ק האדמו"ר מראדוין שליט"א מבית וגן עפי' מש"כ חזו"ח"ק שחקללת רמזות לברכות גדולות וכן כאן זה ברכה גדולה שלא יעצאו ישראל מנוחה בגלות ותמיד ידעו שהם בגלות וישתקקו לגאולה! [וכן חזירי לא את מה שאמרת פעם על הפסוק: "ואכלתם בשר בניכם" שרומז לברכה שהלויים יהיו כשרים ויהיה אפשר לאכול אצלם בשר].

עוד כתוב בפסוק (כ"ט, ג'): "ולא נתן לכם ה' לב לדעת וכו'" - ואתמול למדתי עם החברותא הבח"ח אליהם מרבי שיהי' בספר "מעט לועז" על הפסוק הזה שמבאר שמשנה רבינו ע"ה הוכיח את ישראל ברמו שאם הם היו מבקשים מה' שיתן להם עיניים לראות ולהתגבר על היצר הם היו מקבלים את זה, ועל זה רמזה הגאון ר' ע"ה (ח') שאין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה, עיי"ש, ועי' במהרש"א שם מש"כ בזה.

עוד כתוב בפסוק (כ"ט, ד'): "לא בלו שלמותיכם מעליכם ונעלך לא בלחה מעל רגלך", והתחדש לי הילילה בס"ד שלמארה קשה: מדוע כתוב: "שלמותיכם" בלשון רבים ו'מנעך', בלשון יחיד? ונראה לבאר בדרך פשט פשוט: בגדים יש הרבה, אמנם נעלים יש רק זוג אחד שלוש האדם על עצמו, והם קרואים אחד, ולכן כתבם ביחיד, ויש בזה גם נפיק"מ בחלכה שמוכר בתשובות האנשים שאם אדם חוק חפץ מתוך שניים כגון: "פמוט" מתוך שניים, יש לו לשלם דמי שניהם כי אין הוא לעשות עם אחד בלי השני, וכן נעלים נקראים אחד, והבן, ואמרת את זה הלילה לב"ק האדמו"ר מראדוין שליט"א מבית וגן ונחנה.

ויש לנו לחזור מאד שלא לרבר בשעת חזרת הש"ץ וכמו שכתב השו"ע (סי' קכ"ד, ס"ז): "אין לשוח שיחת חולין בעשה שש"ץ חוזר תפילה ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא וגוערין בו".

כתב בספר "פלא יועץ" (ערך דיבור): "וכתבו מש"כ ר' ישראל בעש"ט שהמדרש בשבחה הצדיקים חשוב כמילו עוסק במעשה מרכבה" - וכ"כ מרן "החתם סופר" זיע"א בתשובה:

מעשה שמוכר בספר "מופת הדור" שסיפר הר"ח ר' חיים שאול פרנקל זצ"ל שבעת מלחמת העולם הראשונה לא היה לו ולעוד סוחרים בחוגגריה פרנסה, והיו קונים כרטיסים [מניות] של הכן נטל המלך מזו את העט וכו', וכן הקב"ה תמיד רואה לבולס לפרנסה ובעת המלחמה הוא נתן להם כרטיסים כדי שתהיו רגועים וקצת הוא לקח ממכם את זה ותכלו לעשות מסחר וזה יצילה דרככם", וכן היה, וזאת הצדיקים יגן עלינו, אמן!

הוספות לגיליון "פניני מאיר" הקדום ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שאמר לי כיום א' י"ז אלול תשפ"ו: הדברים נפלאים ביותר! ויש לי להוסיף:

א. בעניין החומר - שמעתי בשם הגר"ח צמרמן זצ"ל שאמר שפעם אנשים היו רוכבים על חמור והיו נוסעים על מכונית כי פעם הם היו בדרגה לרכב על החי! וזה כעין דברי ר' צדוק זיע"א הנ"ל.

ב. בעניין הרמ"ק זיע"א והחסיד של הארז"ל זיע"א - יש לבאר שהוא הבין שהוא מת בגלל חטא שגבר בשל הנחש, כי הגמרא (ב"ב ט"ז) מונה רק ארבעה, והיינו שהנחש הוריד טומאה לעולם.

ג. בעניין: "עמלק סימן" - זה נמצא בהנהגת העי"ב כ"ב (מ"ז), עיי"ש.

כתוב בפסוק (כ"ז, א'): "ויהי כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה" - ובספח"ק "נועם אלימלך" להר"ק ר' אלימלך מליעזנסק זיע"א מאריך בזה שיש לעבוד את ה' גם ביראה וגם באהבה [וכמו שאמר לי השבוע רח"י הגאון ר' אהרן וינר שליט"א על דברי הגמרא ביומא על העושה תשובה מאהבה ומיראה, שוודאי צריך את שניהם אמנם אהבה מעלתה גדולה יותר] ועל זה רמז כאן הכתוב שאדם שעובד את ה' ביראה ובאהבה ומתאחד עם כל ישראל, הרי שהוא זוכה להיות קשור בעולמות העליונים ולהשפיע משם שפע לכלל ולפרט, ועל זה רמז הכתוב: "ויהי כי תבוא אל הארץ" - היינו הארץ העליונה - "וירשתה וישבת בה" - שזכה להשפיע משם ישועות, וזה: "נחלה" - "נחל" - ה" = היינו השפעת הישועות, והוא מביא עוד שמה שכתוב על אליהו הנביא ז"ל שהיו העורבים מביאים להם ומים, והעורבים רמז לקליפות ואעפ"כ הצדיק הזה שעובד ביראה ובאהבה ומתאחד עם כל ישראל זוכה שאפילו הקליפות מתבטלים לפניו, עיי"ש באריכות, והבן.

עוד כתוב בפסוק (כ"ז, י"ד): "עשיתו ככל אשר ציונתו" - ופרש"י: "שמחתי ושמחתי את אחרים" - היום התפללתי מנחה גדולה בבית הכנסת "זחרי מנח" כאן בירושלים וראיתי שם עלון בשם "מורשת אבות" וראיתי בו מעשה נפלא על הצדיק ר' יעקב ערם זצוק"ל [זקנו של הגאון ר' יעקב ערם שליט"א ואביו של רח"י הגאון ר' יהודה ערם שליט"א שיושבים כאן תלמידיו הבח"ח ברך כהן שיחי, והבח"ח דוד שלום בצרי שיחי] שהיה יורד טוב של המקובל ר' יהודה פתיה זצוק"ל [זקנו של הבח"ח דוד שלום בצרי שיחי] הוי"ש עמו כאן] והם קבעו בינם לבין עצמם שמי שייפטר ראשון מן העולם יבוא לרעהו בהלום ויספר לו מה קורה שם, והנה, ר' יהודה נפטר ראשון והגיע לאחר זמן לר' יעקב ואמר לו: "תדע לך שאני יכול לספר מה קורה בשמים אך זאת אוכל לספר לך אתה וזכר את אותו היהודי שהיה מסתובב בכתבי כנסיות ומחלק טבא לאנשים ומשמה אותם? אין לך מושג כמה מעלתו גדולה בשמים על שהיה משנה את הבריות! ולפי"ז מבארים שם את הפסוק הזה, והוא מה שמסופר בגמרא תענית (כ"ב) שאליהו הנביא ז"ל אמר לרב ברקא בשוק של העיר לפני ששני האנשים שעברו שם והיו משמחים את הבריות הם בני העולם הבא! עוד התחדש לי הלילה כבי המדרש מוסרש"ב ואמרת את זה לכ"ק האדמו"ר מוסרש"ב שליט"א ונחנה מאד וברכני בחימונים רבה ובלחיובת יד: כתוב בפרישתנו ד' פעמים עניין השמחה וכולם רומזים על הווא"ט שאמר זקנו הר"ק בעל "אבני נזר" זיע"א בהקדמת ספרו "אגלי טל" שאדם שזומד תורה מתוך שמחה הרי שלא רק שלא מספיק שברך את שטקל שכר יותר, וזה מבורא כאן: "שמחתי ושמחתי את אחרים" - רמז לזומד ומלמד את האחרים, וכדאיתא בגמרא סוכה (מ"ט) על הפסוק (משלי): "ותורת חכם על לשונו" - "תורה למדה לאחרים זו היא תורה של חכם", עיי"ש, וכו' הפסוק (בפרשתנו - כ"ז, י"א) "שמחתי ככל המושב" - ביאר בו רבינו "האור החיים" הקדוש זיע"א שנקא על התורה - "שאין מוב אלא תורה", עיי"ש, וכן מה שאמר הכתוב (בפרשתנו - כ"ז, ד'): "וזכרת שלמים ואלתם שם שמחת לפני ה' אלהיך" רומז על עניין: "שמחתי ושמחתי את אחרים" שהרי אוכלים ממנו גם אחרים, ורומז גם על התורה שמלמדה לאחרים, וכנ"ל, וכן אמר לי הלילה כ"ק האדמו"ר מוסרש"ב שליט"א, וכן הפסוק (בפרשתנו - כ"ה, מ"ז): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה" רומז ג"כ על זה שהרי עבודת ה' חכי גדולה זה התורה ויש ללמוד אותה בשמחה, וכנ"ל, ולא לומר שמוכר, הייתי השבוע בכר מצווה לנכדו הראשון ר' כ"ק האדמו"ר מראדוין שליט"א כאן בירושלים בחשתתפות המונים והוא אמר בדברי תורתו בשם הר"ח ר' לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א שביאר בדברי המשנה (אבות): "ששכר מצוה רצוה" - היינו שהתורה הגדול ביותר של המצווה היא המצווה עצמה! והביא עוד בשם רבינו החד"א זיע"א שהעשרה מצווה בשמחה מקבל שכר על השמחה יותר מן המצווה עצמה! וראיתי אף ישראל מקיימים המצוות בחיבתיות ושמחים ומשמחים את האחרים בדברי רש"י כאן - הייתי אתמול בחתונה כאן בירושלים באולמי "גומניק" וראיתי אף ישראל שמחים ומשמחים את החתן וכן הייתי בשמחה עם ידידיו הנ"ל שיחי' בחתונה כאן באולמי "נוף וירושלים" וראינו כנ"ל, וכן הייתי אתמול כאן בבית מדרש מ"ת לישיבת "משכנת יעקב" וראיתי אף כולם שמחים וראיתי את הרמ"ק וכל זה קשור להנ"ל, ויש להוסיף מה שאמר לי הלילה כ"ק האדמו"ר מראדוין שליט"א מבית וגן על דברי ה"אבני נזר" הנ"ל שמוצא אותם ג"כ בספר "חידושי" ר' אברהם מן התר"ץ על נדרים וה"אגלי טל" לא ראה אותם כי זה לא הודפס בחייו, ובעצם זה כתוב גם ב"אור החיים" הנ"ל ד"ששמחת בכל המצוי" - והיינו שיש לשמח בתורה, וד"ק.

אנחנו נמצאים לפני ראש השנה וידוע שיהיה השנה (תשפ"ו) יהיה בשבת וכבר דיברתי כמה פעמים על זה מדברי ה"עורך לנר" חידושים, וחי'משך חכמה" על זה, והיום התחדש לי בזה עוד חידוש נפלא אחרי טבילת המקוה בערב שבת קודש שאמר לי שכני הגאון ר' יוסף קרוייר שליט"א בשם מרן הגאון ר' אהרן קוטלר זצוק"ל שכתב את זה באחד מהמכתביות לספר: איתא בגמרא (רי"ה): "כל שנה שאין מרעין לה בתולתה מרעין לה בסופה", והיינו שאם אין תקיעות ברה"ה באותה שנה סוף שנה זו שהיא רעה ר"ל, אמנם איתא בגמרא (שם): "למה תוקעים כשהם עומדין וכשהם יושבים כדי לבלבל את השטן", ופרש"י שהוא ישראל מחביבין את המצוות מתמתינן מענותיו של השטן, ואיתא במשנה (סנהדרין) שדיין אסור לו לשאת פנים, אמנם איתא בגמרא (בבב"ב): "אסור מלאכי השתר לפני הקב"ה מפני מה אתה נושא פנים ליהודא וכן אמר להם אני אמרתי להם ואכלת ושבעת וברכת אתם" והם מחמירים על עצמן עד כית ועד כביצה", והיינו שהחביבות המצווה גורמת לגשיאת פנים, וא"כ תקיעת שופר שהיא חביבות המצווה וזה מבטל את הקטרוג וכר"י הנ"ל, כשלא תוקעין מחמת גדול חביבות שבת קודש שהוששים שמו עיבדיו ככזה חביבות או לבטל את הקטרוג בגלל החביבות כמו התקיעות שהקטרוג מתבטל בשל חביבות המצווה, וזה נפלא, אם מורביים על ש"כ" נביא כאן מציאות נפלאה מרבינו הקדוש בעל "האור החיים" זיע"א בספרו "שם עולם" (שמירת השבת - ח') שידוע מה שאמר חז"ל שאדם ששומר שבת גם היא צריך

הגיליון נדב ע"י ידידיו ח"ק ר' אברהם לוי שיחי' לעי"נ אביו אס"ק יהודה בן מלכה ואברהם ז"ל, אמו רגינה בת רחמה ומנשה ע"ה, אחיו חיים, יצחק ומשה (מרים) בני רגינה ז"ל, אחיותיו מלכה ואסתר בנות רגינה ע"ה, אחיותיו חיה ויטת לוי ז"ל בן רות ורפאל שיחי', ת.נ.צ.ב.ה. לעי"נ כ"ק האדמו"ר מקאמנא מנהגן הר"ח ר' יהושע ספרין זצוק"ל, נלכ"מ י"ז אלול תשפ"ו, ת.נ.צ.ב.ה. לעי"נ הגאון ר' אליקים פרידמן זצוק"ל ר"י "באר החיים" מודיעות עילת. נלכ"מ י"ז אלול תשפ"ו, ת.נ.צ.ב.ה.